

ANTHROPOSOFICKÉ VŮDČÍ MYŠLENKY

ČÍM JE ZEMĚ VE SKUTEČNOSTI V MAKRO KOSMU?

Rudolf Steiner

Vývoj kosmu a lidstva byl v těchto rozpravách sledován z nejrůznějších hledisek. Ukázalo se, že člověk má síly své bytosti z mimozemského kosmu, s výjimkou těch, které mu dávají vědomí o sobě. Ty mu přicházejí ze Země.

Tím bylo poukázáno na význam Země pro člověka. Na to je třeba navázat otázkou: Jaký význam má Země pro makrokosmos?

Abychom se přiblížili odpovědi na tuto otázku, musíme se zahledět na to, co už tady bylo vylíčeno.

Jasnovidné vědomí shledá, že makrokosmos se jeví jako svět stále živější, čím dále nazpět pronikne pohled do minulosti. Ve velmi dávné minulosti žije makrokosmos tak, že tam u projevů jeho života přestává jakákoliv možnost výpočtu. Z této živosti se člověk odlučuje. Makrokosmos se dostává stále více do sféry vypočitatelnosti.

Ale v důsledku toho postupně odumírá. Tou měrou, ve které se člověk - mikrokosmos - rodí z makrokosmu jako samostatná bytost, makrokosmos odumírá.

V kosmické přítomnosti jsme obklopeni odumřelým makrokosmem. Ale v rámci jeho vývoje nepovstal jenom člověk. Z makrokosmu vzešla i Země.

Člověk, který ze Země získává síly pro své vědomí o sobě, je jí vnitřně příliš blízký, než aby prohlédl její bytost. Při plném rozvoji vědomí o sobě ve věku duše uvědomující si lidé zvykli obracet pohled na *prostorovou* velikost vesmíru a představovat si Zemi jako zrnko prachu, bezvýznamné ve srovnání s fyzicky-prostorovým vesmírem.

Proto se asi bude jevit jako něco neobvykle podivného, když duchový pohled odhalí skutečný kosmický význam tohoto údajného „zrnka prachu“.

Do nerostného základu Země jsou zasazeny ostatní říše, říše rostlinná a živočišná. V tom všem žijí síly, které se během roku ukazují v různé podobě svých projevů. Pohledme na svět rostlin. Na podzim a v zimě zjevuje síly fyzicky odumírající. Jasnozřivé vědomí vnímá v této podobě jejich projevu působnost oněch sil, které dovedly makrokosmos k jeho odumírání. Na jaře a v létě se v životě rostlin projevují síly růstu a rašení. Jasnozřivé vědomí nevnímá v tomto růstu, v tomto rašení jenom to, co dává vzejít požehnání rostlin pro určitý rok, nýbrž *přebytek*. Je to přebytek *klíčivosti*. Rostliny obsahují více klíčivosti, než spotřebují na listy, květy a vznik plodů. Tento přebytek klíčivosti proudí před jasnozřivým vědomím ven do mimozemského makrokosmu.

Právě tak ale proudí i z nerostné říše do mimozemského kosmu přebytečná síla. *Tato* síla má za úkol dopravit síly pocházející z rostlin na správná místa v makrokosmu. Pod vlivem těchto nerostných sil vzniká z rostlinných sil nové se utvářející obraz makrokosmu.

Právě tak vyzařují síly i z říše živočišné. Ty však *nepůsobí* ve stejném smyslu jako síly nerostné a rostlinné, to jest nevyzařují ze Země, nýbrž tak, že rostlinné podněty, vnášené do vesmíru a utvářené silami nerostnými, jsou drženy pohromadě ve tvaru sféry (koule), čímž vzniká obraz makrokosmu ze všech stran uzavřeného.

Vědomí schopné poznávat duchovno tak odhaluje podstatu pozemského světa. *Ten je zasazen do odumřelého makrokosmu jako činitel nové oživující.*

Jako se z rostlinného zárodku, prostorově tak bezvýznamné malého, vytváří nově celá velká rostlina, když stará odumřelá se rozpadne, tak se ze Země, onoho „zrnka prachu“, vyvine nový makrokosmos, až se starý odumřelý rozpadne.

To je pravdivý pohled na bytost Země, který v ní všude vidí klíčící svět. Přírodním říším porozumíme pouze *tehdy*, když v nich vycítíme tuto skrytou klíčivost.

Uprostřed tohoto klíčícího života naplňuje člověk své pozemské bytí. - Má účast v tomto klíčícím dění, stejně jako v onom odumřelém životě. Z odumřelého života má síly svého myšlení. Pokud v minulosti tyto síly myšlení

pocházely z makrokosmu dosud živoucího, nebyly základem pro člověka vědomého si sebe sama. Žily jako síly růstu v člověku, který ještě neměl vědomí o sobě. Síly myšlení nesmějí mít *pro sebe* žádný vlastní život, mají-li tvořit základ pro svobodné lidské vědomí sebe sama. Sami o sobě musí být s celkem odumřelého makrokosmu mrtvými stíny života kosmického pravěku. Na druhé straně má člověk účast v klíčivých silách Země. Z nich pocházejí síly jeho vůle. Jsou ryzím životem, zato však člověk nemá svým vědomím o sobě účast v projevech jejich podstaty. V nitru jeho bytosti zazařují do myšlenkových stínů. Tyto stíny jimi proudí; a když jimi proudí svobodné myšlenky, rozvíjející se v klíčící zemské podstatě, vžívá se ve věku duše uvědomující do člověka plné, svobodné lidské vědomí o sobě.

V lidské bytosti se minulost vrhající stíny setkává s budoucností obsahující zárodky příštích skutečností. A toto setkávání je v současné době obsahem lidského života.

Že tomu tak je, to se ihned ujasňuje jasnoživému vědomí, když se přesune do oné oblasti duchovna, která bezprostředně sousedí s fyzickou a ve které také nalezneme činnost Michaelovu.

Život všeho pozemského se stane průhledným, když na jeho skrytém pozadí pocítíme vesmírný zárodek. Každý tvar rostliny, každý kámen se duši člověka zjeví v novém světle, když si uvědomí, že každá z těchto bytostí přispívá svým životem, svým tvarem k tomu, že Země je jako jednotný celek embryonálním zárodkem nově oživujícího makrokosmu.

Stojí za pokus oživit v sobě co nejintenzivněji myšlenku na tyto skutečnosti, a pocítíme, jaký význam může mít tato myšlenka pro mysl člověka a jeho vztah k světu.

V Goetheanu, v lednu 1925.

Další vůdčí myšlenky pro Anthroposofickou společnost, rozesílané z Goetheana

(S odkazem na výše uvedenou rozpravu: Cím je Země ve skutečnosti v makrokosmu?)

1. Na počátku věku duše uvědomující si lidé navykli zaměřovat pohled na prostorovou velikost fyzického vesmíru a pocítovat především *tuto* velikost. Proto se Země označuje za zrnko prachu v tomto vesmíru, působícím fyzicky tak mohutným dojmem.
2. Vidoucímu vědomí se toto „zrnko prachu“ zjevuje jako zárodek nově se rodícího makrokosmu, kdežto starý makrokosmos se jeví jako odumřelý. Musel odumřít, aby se člověk mohl s plným vědomím o sobě od něho odloučit.
3. Člověk má v současném kosmickém věku účast v obojím makrokosmu; svými myšlenkovými silami, které ho osvobozují, v makrokosmu odumřelém; silami vůle, jejichž podstata mu je skryta, v makrokosmu ohrožující se, klíčícím v bytosti Země.

GA 26